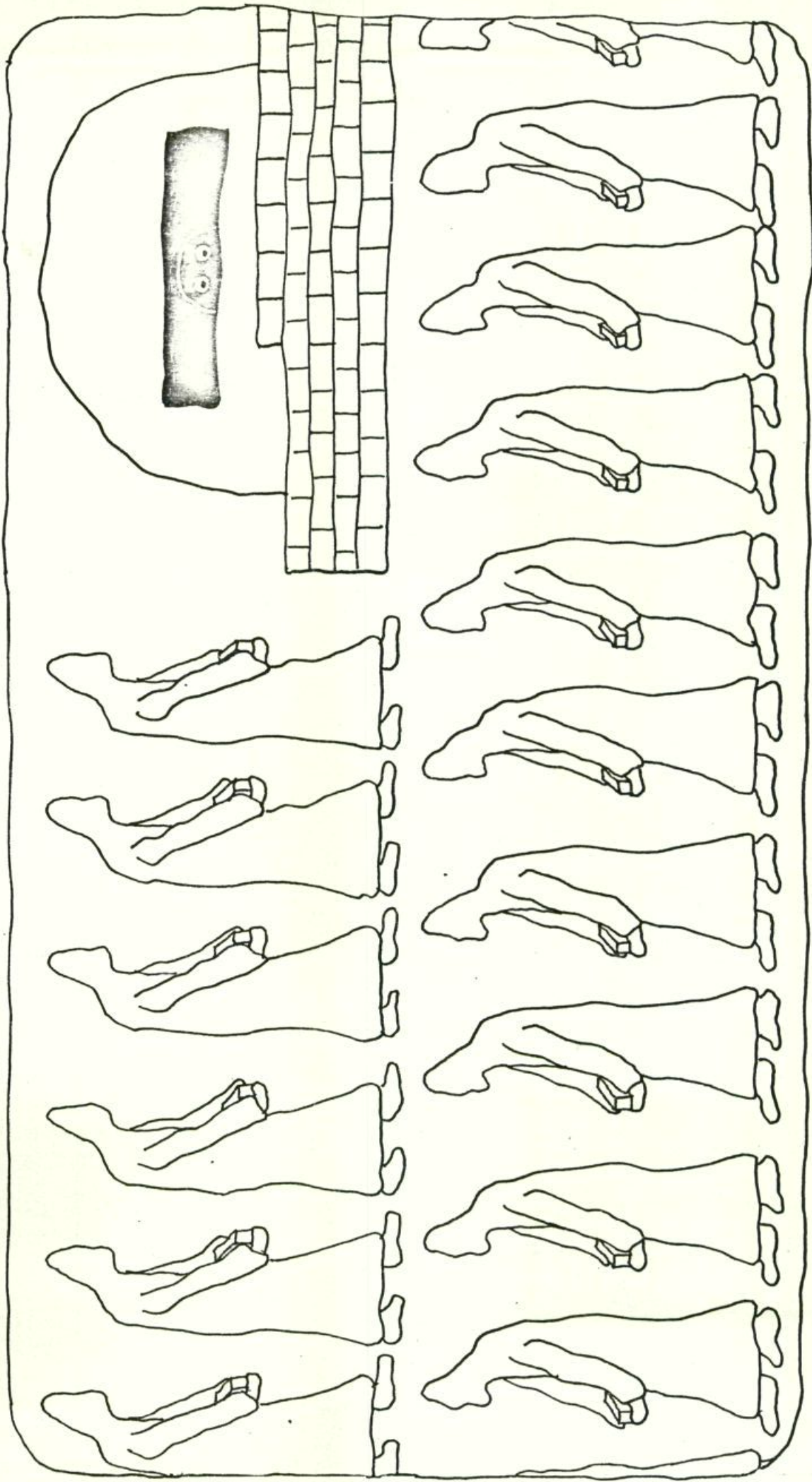

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

OCTUBRE DE 1980

PARLEM DE POLÍTICA

Moguts per l'interés de mostrar, en aquestes planes de Flor de Card, l'opinió de tots els sectors del poble, ens vàrem posar en contacte amb el president de UCD, en Bartomeu Brunet, per tal de concertar una entrevista amb el partit. Reunit el Comité de Sant Llorenç, va creure més oportú, en aquesta primera presa de contacte, que les preguntes fossin contestades per escrit. Vet-aquí, idò, el que pensa UCD sobre alguns temes locals.

-oOo-oOo-oOo-

Es Comité de UCD de Sant Llorenç vol, una vegada més, que quedi constància, amb aquestes respostes que fa de molt bona gana a sa revista Flor de Card en contesta a unes preguntes d'en Josep Cortès fetes per escrit, que no tenim costum de polemitzar ni respondre sobre els articles que mos dirigeixen, ni tampoc volem fer segons quins jocs. INFORMAR, SI, i damunt lo que sigui, amb sos medis que tenim. És lo més bonic, i per això ses portes d'es nostro local en es carrer de la Mar, sempre estan obertes per a aquells que vulguin demanar-mos opinió. I si en es mes de Març de 1979, a sa revista nº 31 (Monogràfic eleccions II), on se va publicar un qüestionari sobre es que UCD va elaborar ses respostes -i encara se guarden- no contestàrem va ser simplement perquè en aquells moments d'eleccions sa majoria de nosaltres trobàrem que hi havia massa gent col·laboradora a sa revista que estava integrada en un grup que també se presentava a ses eleccions. I mostrar-los ses nostres contestes no mos va paréixer oportú.

F. de C.- Que sapiguem, sou s'únic partit o grup que fa reunions abans d'es plens o permanents. Creis que són fructíferes?.

UCD.- Ignoram si hi ha d'altres grups que ho facin, però nosaltres sí que ens reunim, perquè feim una labor conjunta Regidors-Comité i tenim en compte totes ses opinions d'es que vénen a ses reunions. A aquests mateixos sempre han donat atribucions an es nostros regidors per prendre qualsevol decisió dins s'Ajuntament referent an espunts d'urgència i no discutits. Fructíferes?... Si després de més d'un any i mig que les feim, continuam fent-les, creim que és una demostració clara que les consideram fructíferes.

F.de C.- Tenfeu dues opcions dins s'Ajuntament: fer feina o mantenir una oposició forta a lo que teòricament era sa majoria. Heu triat sa primera. Creis que era sa que vos convenia més com a partit?.

UCD.- Nosaltres, com a partit, havíem de mantenir una oposició forta, en cara que no sistemàtica, a ses propostes d'ets altres grups en detriment d'es poble. Però una postura, de sa qual sa població d'es terme de Sant Llorenç en sortiria perjudicada NO MOS VA BE. Consentírem, idò, sacrificar sa que mos convenia més per fer feina en conjunt, cercant un be per a sa comunitat llorencina.

F.de C.- Hi ha alguna oposició dins es Consistori?

UCD.- Oposicions sí que n'hi ha, per tal que nosaltres trobam que s'assumpte a debatre no està ben enfocat i és possible millorar-lo. Feim una oposició que procuram sigui constructiva i pensam que quan ets altres s'hi oposen també ho fan de bona fe.

F.de C.- En cas d'haver tengut batle, ¿haguéssiu duit una política molt diferent?.

UCD.- Creim que si nosaltres haguéssim tengut es batle, a més de sa feina que hem feta conjuntament amb tots es regidors presidents de comissions, els faríem complir amb sa seva obligació informativa, i així, avui a lo millor tendríem una publicació d'informació a s'Ajuntament (mensual, trimestral, anual, no ho sabem), per aclarir molts de conceptes an es poble llorencí.

F.de C.- Creis que s'Ajuntament funciona tot lo que pot funcionar?.

UCD.- Creim que s'Ajuntament no funciona tot quant podria funcionar, i de tots és ben conegut que nosaltres, dins ses nostres possibilitats, feim tot lo que podem, i per ventura, en moltes ocasions, més de lo que mos pertoca, tenguent en compte que no som es capdavaners de s'Ajuntament, perquè vagi millor.

.../...

.../...

F.de C.- Es seus membres, fan tots lo que creis que les correspon?

UCD.- Nosaltres creim que tots es regidors fan lo que les correspon, i pensam que es de UCD compleixen amb tots es seus mandats.

F.de C.- Pensau que a ses pròximes eleccions hi haurà algun grup o partit a sa vostra dreta?

UCD.- Pensam que n'hi pot haver a la dreta i a l'esquerra, perquè som es CENTRO.

F.deC.- Si n'hi ha cap, creis que té possibilitats?

UCD.- Consideram que ses eleccions són com una capsa de sorpreses, i que fins que no s'ha fet s'escrutini no se coneixen es resultats.

F.de C.- Teniu molts d'afiliats?

UCD.- En tenim molts, i esperam tenir-ne encara més. Estam oberts a tots.

F.de C.- I militants, és a dir, gent que fa feina p'es partit?

UCD.- També molts. Fins i tot simpatitzants (gent que no hi està afiliada) ens han ajudat en ses diferents feines. An aquestes persones, i una vegada més, volem donar-los ses gràcies públicament.

F.de C.- A la UCD de Ciutat hi ha tendències. A sa de Sant Llorenç també n'hi ha?

UCD.- Dins sa democràcia totes ses tendències se poden exposar, i a s'ho ra de decidir-se per una o s'altra, sa que té majoria és acceptada per tots.

F.de C.- Pensau formar, com a altres llocs, una secció de joventut?

UCD.- Sí. Vos podem dir que està en marxa sa secció juvenil. Per altra banda, també tenim ja nomenat un delegat per potenciar tot lo concernent a sa tercera edat i es pensionistes.

F.de C.- A Sant Llorenç no hi hamassa interès per sa política. ¿Creis que és bo això, o que s'hauria de fer alguna cosa per interessar a sa gent?

UCD.- A Sant Llorenç i a molts altres pobles hi ha un desinterès molt elevat per sa política. Nosaltres creim que tothom s'hauria de concienciar, i és per això que sempre hem procurat fer una política oberta i d'informació dins es nostre local, i no política de cafè.

F. de C.- I parlant d'interès, sa gent no va an es plens i abans hi anava. Quin creis que és es motiu?

UCD.- Es poble vol resultats i no polèmiques infructíferes, encara que pugui fer riure a qualcú.

Josep Cortès

El dia 18 d'octubre en Bartomeu Pont, na Catalina Pascual, en Cristòfol Mora i en Bartomeu Brunet, tots ells membres del Comité local de UCD, anàren a Ciutat per assistir a l'Assemblea Provincial que havia d'eleger els representants de Mallorca al Congrés Nacional de Madrid. N'Eduardo Perales no hi va poder assistir per motius laborals.

ORDINAS - FEBRER

Major, 22 - T. 569100

BOSCH I MASSANET

sastres

pça. mercedaris, 1-1r-2ª
tel 21 52 65
ciutat

sucursal al
carrer de la creu, 9
sant llorenç des cardassar

ENQUESTA SOBRE L'US DEL TEMPS LLIURE
- Segona etapa d'EGB -
Sant Llorenç des Cardassar

- MITGES -

Edat _____

Sexe _____

4

A - VOLUM DIARI de temps lliure (S'ha de posar el temps. Ex: 3 h. o 37 min)

- 1 Estudi (escola) : . . . . . :
2 Treball d'escola o estudi. . . . . :
3 Altres (consultes biblioteca, lectura llibres relacionats...) :
4 Temps de camí entre casa i escola ..... 4 x =

6 h. 18 min

5 Familiars:

sols en 17% dels nins

anar a comprar: escurar: fer menjar:

ajudar als pares: cuidar animals: cuidar germans:

altres coses:

Total temps famil. :

nins:
2 h. 5 min
nines:
2 h.

6 Necessitats corporals:

berenar matí: dinar: berenar: sopar:

dormir: rentar-se: Anar al WC:

altres coses:

Total temps corporal . . . : 10 h. 29 min

TOTAL

TEMPS LLIURE = 23 h. 60 min -

(Total ap.A)

5 h 22 min

B - ÚS DEL TEMPS LLIURE

1 Labor creadora:

treball manuals: modelar: dibuixar, pintar: musica:

cantar: jugar trens, pepes...:   altra:

TOTAL: 45 min

2 Consum cultural personal:

llegir llibres: ^{en 42%} 23 min llegir revistes i tebeos: ^{sols en 4% - 29 min -} escoltar rondalles:

escoltar l'arradio: escoltar música: ^{MAS 25 min} ^{altre 36 min} altra:

TOTAL: 1 h 1 min

3 Consum cultural -espectacul: mirar la televisió . . . . . : 1 h 38 min

4 Exercici físic: ^{sols en 28%} ^{54 min}

passetjar: excursionetes: jugar a futbol:

altres esports: fer voltes en bicicleta: TOTAL: 1 h 17 min

5 Aficions:

col.leccions (sellos, cromos...) ^{sols en 8% - 19 min -}:   jocs de taula: TOTAL :

6 Jugar amb els pares . . . . . ^{sols en 24% (21 min)} :

7 Estar, xerrar... amb amics . . . . . :

8 No fer res (geure, pensar, estar sense fer res...) . . . . . :

(Aquest número ha d'esser igual
al que vos ha sortit a "TEMPS LLIURE")

TOTAL de totals

5 h 22 min

DIUMENGES:

Missa: Cine: TVE: ^{91%} ^{3 h} passetjar: jugar: esports:

I - EL TEMPS LLIURE

Vaig intentar investigar una mica, seguint la posició de Grushin, sobre el volum i contingut del dia, intentant adaptar-lo als escolar, i a la vila en concret -per exemple el apartat "fer voltes amb bicicleta" potser no tindria sentit a Ciutat-; per a tal fi es redactà i passà a tots els nins/es de segona etapa d'EGB l'enquesta adjunta.

Les dades obtingudes no tenen cap valor científic, si no solament orientatiu, puix a l'hora del recompte em vaig adonar que, la majoria, tenien errors de càlcul, potser motivats per la falta del costum adient en operacions sexagesimals. Així i tot, -"caràcter orientatiu"- em pareix ben interessant. Vegem alguns dels resultats:

El temps dedicat al "escola i treball relatiu" és, per terme mig, de 6 hores i 18 minuts.

El temps dedicat al "treball familiar", és de 2 hores.

S'ha de comptar en que l'enquesta es feta el mes de juny (1980) quan no més hi ha escola els matins, de vuit i mitja a una, això fa que "normalment" s'hauria d'incrementar el "temps d'escola", una mitja hora, i disminuir el "familiar", puix a l'hivern es surt d'escola ben horabaixenc. D'altra banda estem en època d'exàmens, no sé si això pot influir.

Una de les coses que em va venir de nou és que el "temps familiar" és, poc més o manco, el mateix pels nins (2h. 5m.) que per les nines (2h.); havia suposat que hi hauria més diferència, i a favor de les nines.

El temps dedicat a "necessitats corporals" és de 10 hores i 29 minuts; evidentment insuficient si seguim als psicòlegs que assenyalen, per a les edats compreses entre 10 i 13

anys, deu hores de son; que, junt amb l'hora i mitja mínimas per fer les quatre menjades amb "certa tranquil·litat"; i altra mitja per rentar-se i altres necessitats, sumen 12 hores -tirant pel cap prim-, d'on es dedueix que, -primera observació- normalment dormen massa poc i/o mengen massa de pressa.

El temps lliure restant és de 5 hores i 22 minuts. ¿Com l'usen els nostres escolars?. Vegem-ho:

* Hi ha un 29% que reconeix no desenvolupar tasca creadora de cap mena, i el 71% que diu que en fa hi dedida un promig de 1 h. i 58 min. diaris. Davant aquesta xifra tan acceptable, he de "suposar", en base a la meua feble experiència, que no vaig redactar correctament la pregunta i que conseqüentment hi ha interfe-rències, puig no puc creure amb uns escolars nostres tan creatius.

* També es posa en evidència que els nostres escolars no lle-geixen -segona observació-; solament un 42% declara llegir hi ho ha un promig de 23 min. diaris; globalment vendrien a llegir 10 min. cada un, el temps d'agafar i deixar el llibre. A dir ver tampoc no en tenen gaire oportunitats, al faltar a la vila bi-blioteca i animació en aquest sentit. D'altra banda esgarrufa pensar en els possibles lectors de mallorquí.

* Una altra observació evident -la tercera- és que auell món captivador de les rondalles se n'ha anat an orris -sols un 4% reconeix escoltar rondaies-; potser per l'edat, potser perquè la gent procura tenir altres maldecaps aparentment més rendables.

El lloc de les rondalles potser és ocupat per la música, es coltar les darreres - ara "marxoses" - novetats; i en son més afectades les nines -36 min. diaris- que no els nins -25 min.-.

Amb tot i amb això, dediquen poc més o manco, 1 hora i 1 min. al consum cultural personal.

* Encara hi ha, a la vila -quarta observació- un 5% d'escolars que diu no "mirar la t.v."; els que la miren, el 95% restant, ho fan una mitja de 1 h. i 38 min. (els diumenges la mitja augmenta fins arribar a les 3 h.). Es clar que la pregunta es refereix a "mirar", potser no s'hi inclou, idò, el temps que es passa "davant" la t.v. realitzant altres tasques, com per exemple estudiar o dinar.

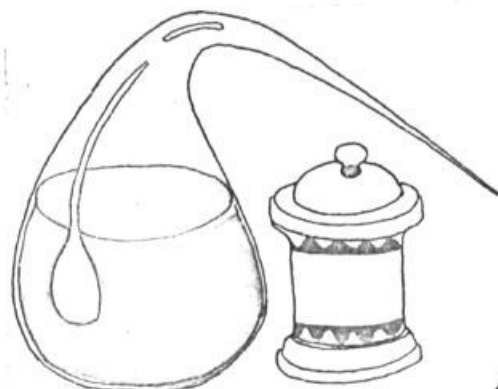
El camp aquest de la T.v. és ben perillós i cal conrear-lo ara que potser encara hi som a temps, per no arribar al tristament famós cas, d'aquella enquesta realitzada a França sobre 3000 nins, i a on un 44% va dir que "preferia la t.v. abans que a son pare".

* Dediquen a l'exercici físic un promig de 1 h. i 17 min. que inclou passejar, practicar esports o fer voltes amb bicicleta.

Els altres camps, considerant el volum, gairebé es poden despreciar; ara bé, de passada es pot dir que, solament un 8% diu el·leccionar alguna cosa -cinquena observació-. I una altra cosa curiosa -sisena observació- és que solament un 24% repòn a la qüestió de "jugar amb els pares"; és a dir, hi ha els pares d'un 76% d'escolars que segurament "no té temps" per fer-se al·lot i jugar una estona amb sos fills.

I ja per acabar aquesta mena d'anàlisi dels resultats, es pot afegir que, com deia J. Sans a una conferència realitzada a Sant Llorenç els al·lots ja no juguen, puix solament un 28% diu jugar -s'hi inclouen els jocs creatius i de taula-.

En base a les dades anteriors, faig una sèrie d'observacions, les que en semblen més destacables són:

Primera: Els nostres escolars no descansen, dormen, suficientment i/o mengen sense el relax i tranquil·litat convenient -mal del nostre temps?-, aspecte aquest ben transcendent puix

: "...els innombrables desequilibris de la nostra alimentació, que són la causa de la majoria dels trastorns que experimentam; el interessar-se pel que menjam i com hi fem comença a resultar una necessitat inel·ludible..."

Segona: No llegeixen, i això també és greu perquè com diu Janer Manila : "Certament hem arribat a comprendre que l'acte de llegir no és un simple passatemps sino que pot esdevenir un instrument generador de noves estructures mentals, un instrument de comunicació i de diàleg: sobretot un camí de coneixement per a l'home".

Tercera: No es cultiva el món de les rondalles i contes, "una de les activitats més belles i més atractives de tots els pobles. Dins les literatures tradicionals, les històries mítiques, les històries religioses i els contes de fades alimentaven la imaginació de la gent i estimulaven els processos interns dels individus, esdevenint d'aquesta manera un agent primordial de socialització"

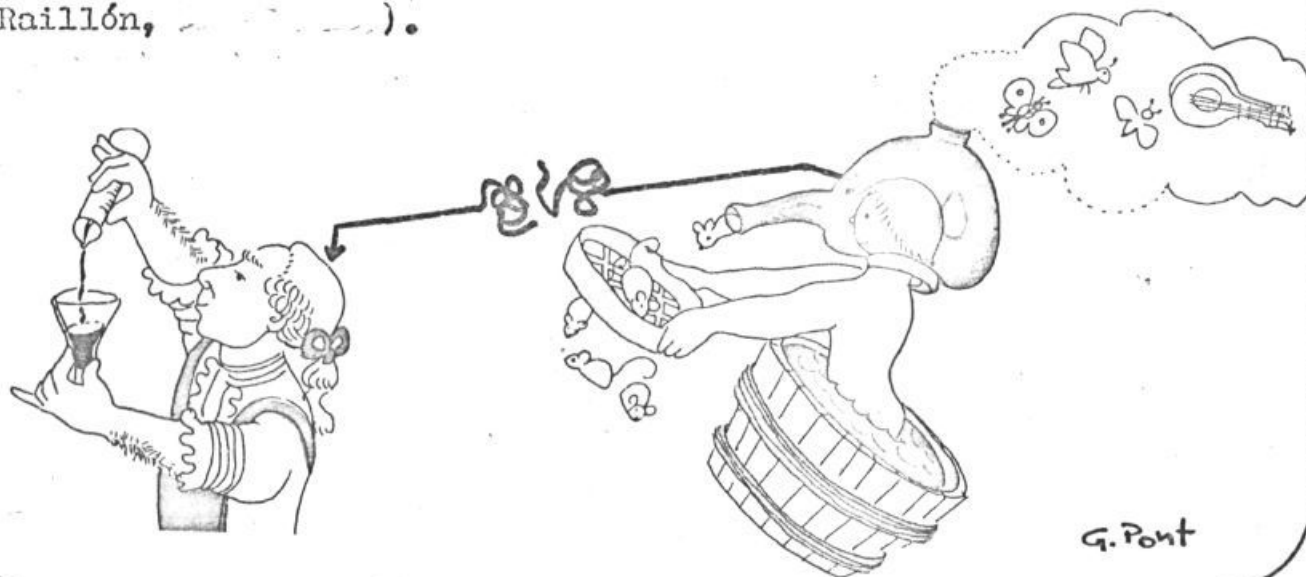
Quarta: Es comença a consumir perillosament t.v. I dic perillosament perquè s'ha dit : "La televisió és aquí: generant agressió i brutalitat per tot arreu a causa del monopoli que exerceix la violència en la programació; afavorint el consumisme i la repetició mecànica de slogans per mor del bombardeig publicitari; absorbent tant o més temps que l'escola; mutilant la imaginació infantil... Nombroses investigacions i experiències quotidianes mostren fins a quin punt la televisió esclausitza el món infantil, desplaçant el joc creatiu i constrenyint la cultura i l'oci infantil fins a límits d'absoluta misèria".

Cinquena: Es evident que hi ha uns agents que desplacen el temps envers activitats al manco sospitoses, deixant de banda les creatives i típiques de sa edat, com poden ésser jugar, col·leccionar... Gesell diu : "A nins i nines per iguals els agraden els jocs de taula... Deu dedica gran part del seu temps i dels esforços a col·leccionar objectes. Col·lecciona practica_{ment} tota classe de coses: el que importa és tenir vàries col·leccions.../... encara no mostra un gran sentit discriminatori ni és capaç d'ordenar i classificar. Tot el que desitja és acumular més i més del que col·lecciona".

Sisena: Els pares tenen "poc temps" per dedicar al seus fills, aspecte aquest ben espinós i el desenvolupament del qual potser ens portaria a una anàlisi sobre el que és "ésser pare" i sobre el contingut d'aquelles "obligacions familiars" assenyalades per Dumazedier.

Amb tot i amb això, crec que ja s'han donades suficients raons com per veure la inajornable necessitat de dedidar més atenció a això que anomenam "temps lliure". Es tracta de cercar-ne un ús correcte, deixar en definitiva la roça del "frissar i dels duros" per apronar-nos a la de "viure"; acció que requereix educació fins ara deixada de banda, car "de la mateixa mesura que l'oci agafa de cada vegada més importància en la vida humana, és important que la pedagogia s'inquieti, examini el problema i, si arriba a ésser necessari es reformi pel fet de comptar amb ell" (Raillón, ...).

Es piPeLiAber, per j. cortès

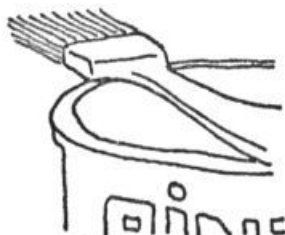

Es dia que Sant Llorenç va despertar infestat de papers, es que firma aquesta plana va pensar que se tractava d'es catalans, que venien un altre pic a vendre roba a sa plaça.

Anava errat. Era un grup de patriotes llorencins indignats perquè ALGU havia llevat ses plaques d'en Franco i d'es Moleter de ses portes d'es futbol.

M'han assegurat que es mateix dia, a les vuit d'es matí, ja estava posada sa d'es Moleter, que l'havien llevada perquè havien de pintar sa fatxada. A s'altra, ja ho vall!, no la posaren.

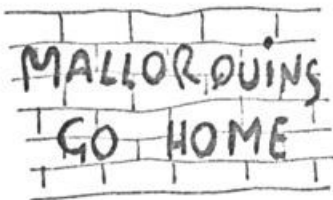
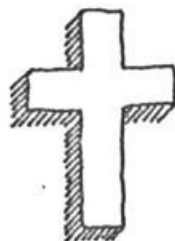
Si aquests llorencins tenguessin tan poca paciència amb lo dels noms dels carrers, tendríem papers per començar foc tot s'hivern!.

I xerrant d'es futbol, vaig veure que hi han fet una sèrie de millores: Han fet un jardinet per sa polèmica placa i un altre davora lo que era sa pista de patins; han posat propaganda per ses parets i ho han pintat tot de bell nou.

An ets afeccionats les pareixerà que vèuen un equip de primera divisió!.

A sa darrera revista, a sa crònica informal d'es Ple, vaig cometre una equivocació: vaig posar que ses 750.000 pessetes eren per dur aigua an es cementiri de Son Carrió, i en realitat eren per voltar-lo de paret. Perdó.

"MALLORQUINS, GO HOME", se vau darrerament per ses parets de Barcelona.

I és que d'ençà que hi hem aficat es Capità General, es "Supergovernador" i sa Directora General de Política Lingüística s'han temut que els volem mallorquinitzar.

ELECCIONS AN ES GOVERN AUTÒNOM

El PCE i el PSOE tenen més força a Ciutat i volen que Ciutat pesi més.

El PSM, amb sa crisi que pateix actualment, no sap on tindrà més poder, i encara està dubtós.

La UCD té més vots an es pobles i cerca potenciar-los.

La AP domina Eivissa i vol augmentar es valor de ses illes petites.

Ara, això sí, damunt es paper lo que pretenen és que es sistema sigui lo més just i representatiu possible!

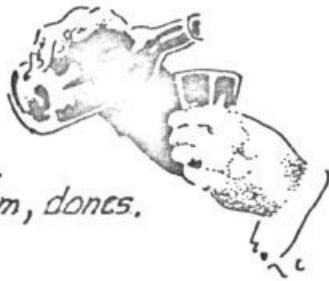
Tornant a lo d'es papers, ningú no sap qui ha estat, però si els demanen un sospitós, tothom anomena es mateix!

Es collonut com s'avenen! No ho trobau?

BEGUEM

Un vell Barman nostàlgic;
un antre de penúltima
categoria i una hora per perdre:
Tot a punt per beure a la
salud de na Lola.

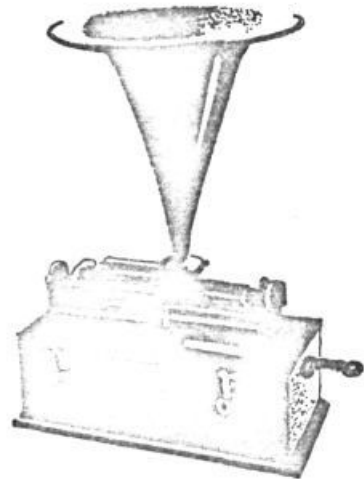
Bequem, doncs.

Quin éxit na Lola!
senyor. Quicava el
públic de les buta-
ques.
Tenia als seus peus
mitja España!
Què dic mitja España:
mitj món.

I ara... Ja veu senyor. Sola amb els records.
Vella i ridícula, aferrant-se desesperadament
a les notes d'una trista "Milonga" que sona
estentissa cada nit, per entre els decadents
ressidus d'altres èpoques glorioses

Bequem a la salud de
na Lola senyor. Beguem
que jo convid.

FI.

Matamalas-87

COSTUMS

Després d'haver passat els grans calors i les festes de Sant Llorenç i de la Mare de Déu Trobada, patrona d'aquest poble, venia la fira de Sant Miquel, que era per anar a vendre i comprar el bestiar que havien comprat per la fira del mes de maig, per fer les messes de garbejar i batre.

La Mare de Déu Trobada també era la Mare de Déu dels Missatges, que era quan canviaven de possessió, i dels Majorals, que anaven a fer-hi feina tot l'any. Era el dia que cobraven l'estada a la possessió i entregaven el llençol de sac que tenien per dormir al sostre. Ja havien recollit l'anyada del gra i després venia la recollida de les ametles, el secar les figues i ja anaven engreixant els porcs per fer les matences el mes de novembre.

La tardorada ja havia entrat, la fulla dels arbres començava a tornar roja, les sementeres ja estaven girant les terres per començar a sembrar la civada i el farratge primerenc per donar al bestiar. Els sarments de les vinyes ja tenien els raïms madurs i ja venia el temps d'anar a vermar. S'acabaven de recollir els darrers fruits de la terra.

Començava el mes d'octubre i amb ell el curs escolar. Els dies curts i les nits llargues, tronades i tempestes i temps de menjar llampugues, perquè ha plogut a dins mar, cantaven aquelles dones que venien peix:

-Llampugues fresques, pescades d'anit!.

Ja dins "L'otonyada" tot pareix que mos presenta la figura de la mort, perquè s'acosta la gran Festa de Tots els Sants. Vénen unes festes bullangueres que encara recordam. -No sé si avui encara se fan, després de tants d'anys-. Era la festa de les Verges, quan se recollien les magranes. Hi havia aquesta cançó:

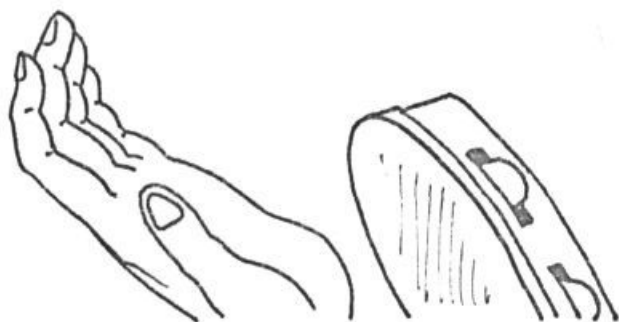
El Dimoni Cucarell
va néixer en temps de magranes.
Sa mare en tenia ganes
de tocar-li es clatell.

La Festa de les Verges, que se celebrava el 21 d'octubre, les nines de "ses Escoles" i les de "Ca ses Monges" no tenien costura els capvespre i anaven a fer "sa berena" i cantaven aquesta cançó:

Avui són les Verges.
Totes hem d'anar
a dins les alzines
bunyols a menjar.

Perquè és la temporada de fer bunyols de vent, que se mengen amb sucre i mel de maig. Al vespre hi havia serenates i els jovencells anaven a cantar baix de la finestra de la seva enamorada. Sa mare i ella ja havien preparat una gran palanga plena de bunyols i orellanes i després d'haver cantat obrien els portals i les portes i entraven, menjaven bunyols i després brindaven amb les botelles de suc que hi havia damunt la taula. Brindaven per l'any qui ve poder tornar. Si el jove no tenia compromís, per casar-se.

Així anaven cantant per tots els carrers del poble a les cases que els havien contractat.

F. Clapés

CARTES

Benvolgut Josep,

A la vista de la teva col.laboració al darrer número de Flor de Card on parles, com sempre, de la bandera de Mallorca, i ja que m'anomenes, vull fer-te dues consideracions, perquè no estic d'acord amb les teves rotundes afirmacions.

Primera. Dius que jo vaig "insultar o mancar al respecte" a certs coterranis meus. A l'esmentada revista jo vaig escriure, entre altres coses, que les donava les gràcies per haver descobert alguns "catalanistes infiltrats". Els que coneixen les dues persones que vaig citar com exemples conveniran amb jo que més que insultar els autors me'n collonava un poc. Que no trobes que fa rialles, Josep?. També els recoman que si volen l'Autonomia no han d'esperar llimosnes de Madrid, sinó que l'han de lluitar ells mateixos.

Llavors pos en dubte el "mallorquinisme" dels autors perquè fins ara no l'he vist p'enlloc, m'entens?, p'enlloc!. Vol-dria sebre el perquè aquests autonomistes s'amaguen sempre darrera un pseudònim i escriuen en foraster. El que haurien de fer. és posar els seus noms davall els seus escrits i així la gent podria jutjar si aquest mallorquinisme que diuen defensar als diaris també el duen a la pràctica a la vida real. Et sembla un insult això?. A mi, no.

Segona. Pel que fa referència a la bandera de Mallorca, tu afirmes categòricament que és la del castell. Bé. Potser. No seré jo el que te farà contrari per la senzilla raó que no som cap entès en aquests assumptes. El que no m'agrada és el to en què parles. Tu no dius que te pareix que és la del castell. Tu dius que ho saps ben cert i no admet cap classe de dubte. I si demà es trobàs un document que demostràs perfectament que és la de les quatre barres, què diries?. Supòs que admetries que anaves equivocant i rectificaries. No es pot estar tan segur damunt coses tan dubtoses, i manco quan hi ha persones prou serioses que afirmen el contrari que tu. Te n'anomenaré tres que tu i jo coneixem personalment:

- Pere Xamena (Història de Mallorca, Història de Felanitx...)
- Ramon Rosselló (Històries de Porreres, Campos, Manacor, Andratx, Calvià, Sant Llorenç, ...)
- Antoni Riera (Doctor en Història Medieval a la Universitat de Barcelona).

A mi, francament, Josep, i perdona, em semblen més encertats el seus raonaments que no els teus.

Ben cordialment,

Josep Cortès

Francisco Umbert Perelló

CA'N XESC

Reparaciones Eléctricas del Automóvil

c/. Clavel, 20 — Teléf. 56 90 67

SAN LORENZO (MALLORCA)

música del bosc

Damunt el silenci
del bosc ufanós
escampa l'oratge
perfums i remors.

Diàleg d'esquelles
dins el comellar
comenta pastures
i fam d'anyells blancs.

Concert de fontanes
cascades avall
convoca a l'uníson
la set i el descans.

Amb flauta de plomes
l'amic rossinyol
per branques d'alzina
estén faristols.

Violes de fulla
polsades pel vent
dediquen sonates
al sol de ponent.

Murmuri d'onades
amb ritme de vals
convida a abraçar-se
la terra i el mar.

Esbarts xiuladissos
d'ocells fugissers
dibuixen copeos
pel cel muntanyer.

Pel cau del silenci
brescat de remors
desperta nius d'eco
la nostra cançó.

Pere Orpí

"la Caixa"

Amb motiu d'una setmana cultural que vol programar a Sant Llorenç l'Obra Social de la Caixa de Pensions, es van reunir el dia 27 les persones que "la Caixa" creia que representa - ven a les "forces" culturals del poble: en Joan Rosselló, el rector, en Joan Domenge, director de l'Escola, n'Ignasi Humbert, en Mateu Girart i n'Eduardo Perales, de l'Ajuntament i n'Antònia Garcia, en Bartomeu Massanet, en Guillem Font i en Josep Cortès del Card. Per part de "la Caixa", a més dels representants locals, hi havia en Domingo Frau, cap de l'Obra Social.

El Sr, Frau va exposar les línies d'actuació de "la Caixa", i en especial la que feia referència a la setmana cultural. Va entregar un dossier d'activitats als assistents per tal que, entre tots, triassen les quatre que cfeien més convenientes per al poble.

Quedaren que es tornarien reunir dos dies més tard per triar les.

HISTÒRIA. per r. rosselló

PARTICIÓ DE TERMES (I)

Partició de termes entre possessions de
les Planes i la Real, dins l'antiga parro-
quia de Bellver.

1580

Dia sabatí xx iij mensis julii anno anat. Domini MD lxxx

Los die e any dessus dits lo honorable Cristofol Serra lochtinent del honorable balle de la Vila de Manacor y Barthomeu Cabrer lochtinent del ilustre Sr. Procurador Real de Mallorques anaren personalment en lo contrast de que sa te differentia entre lo Magch. Sor. Miquel Luis de Togores de una part y lo Sor. Francesch Miquell Ballester de altre part sobre les divisions e partions de les possessions dites las Planes y de la Real en virtud de letra del Il·tre Sr. Procurador Real de Mallorques provehida sots a vi de juriol del present any y constituits allí personalment ab interventio dels honorables Matheu Gilabert y Pere Alcover promens per les dites parts alegits presents les dites parts y de voluntat de aquelles la qual tenor de dita letra es de la seguent forma.

De nos Miquell de Pachs etc. Primerament nos mostra dit Sr. Togores una fita ab dos fioles sens capsalera a un puig dit lo Puig de la fita en lo qual loch fone pretes per lo dit Sor. Miquell Luis de Togores que m.^o Francesch Miquell Ballester se ocupa part del dalmari lo qual li pertoca a la sua possessió dita la Real la quall es abadiat y que arriba fins a la dita fita e es del dalmari de la abadiat que puix be le dita fita no te capsalera preten passar mes avant fins li done dit m.^o Ballester fites que lo aturen. Item mes pretesta e no li sia perjuy per temps esdevenidor per ella ni per los seus per qualsevol pretextio ni dret pusca tenir dit Sor. Togores contra dit m.^o Ballester antes aquells vol tenir sempre salves si possasen fites en dites divisions e partiones e protesta de les dites coses per maior cautela. E per mossen Francesch Miquell Ballester era pretes encontrari que la dita fita de dit puig es partio e diviso de la sua possessio dita la Subirana e de les Planes y que no li fa perjuy en lo delmari de les Planes y que ha altres fites de baix de dit puig les quals responen a dita fita en virtud de acte de la possessio dita la Subirana y les Planes del qual acte feu ostensio en dit loch e juxta dit acte donar les partions en dita lochs.

E apres partintse de aquí abaxaren e arribaren a una rota la quall se diu la rota del bosch de la vadella e trobaren a una fita ab dos fioles la quall mostra dit m.^o Francesch Miquell Ballester juntament ab un acte que fone legít per dit Ballester la qual fita responia a la fita del dit puig dit del Puig de la fita e fone requerit per m.^o F. M. Ballester se enas anels Cabassers de que es la differentia y questio entre dites parts y a les horas fone requerit per dit Sor. Togores que los jutges prenguessen lo dit acte, entenent que era en favor seu y en perjuy de dit Ballester.

E apres partintse de aquí anaren en els Cabassers, los quals contituits allí trobaren una fita ab dos fioles la qual dix dit Ballester mosenyar lo balle y vosaltres Sors. de promens no veyeu la galan fita aquesta es la fita entre Son Vives y les Planes juxta forma del meu acte y aquí respongué dit Sor. Togores y dix gran error pren Sor. Ballester, per que aquesta es la fita entre lo Abadiat y Lucarna y la de Son Vives que V. M. preten es molt luny de aci y axí pretencli provar ho y fone requerit per lo Sor. Francesc M. Ballester al lochtinent de balle que fossen pres en jurament los testiments deval scrits si saben les fites de les Planes y de la Real y del senyal del bestiar si anave dividit. E aquí matex per instancia del dit m.^o Francesc Miquell Ballester fone pres enjurament lo senyor en Miquell

.../...

Lull m.^a de Manechor lo quall fonch interrogat per lo honorable lochtinent de balla si sab les partions de les Planes y de la Real e dix dit testimoni no sceber partions algunes de dites possessions.

E fone interrogat si cebia lo senyal del bestiar de les Planes si enave dividit per los antecessors pesats. Edix dit testimoni que lo senyal del bestiar de les Planes enave dividit y ha enat dividit per lo delmari empero de les partions noy sab res.

E aquí matex fone pres en jurament Pere Lull de Arnau de dita Vila si sabia les fites de les Planes de la Real.

E dix dit testimoni no seber les partions ni fites de dita locha.

E fone interrogat si sabia lo senyal del bestiar de les Planes si enave dividit e dix dit testimoni que si que sempre ha enat dividit dit senyal de les Planes empero de les partions no sab res.

E aquí matex fone pres en jurament Nathia Bosch de dita vila si sabia les partions de les Planes y de la Real e dix no seber altres fites sino la sobre dita fita dels Cabassers.

E fone interrogat dit testimoni sobre la senyal del bestiar de les Planes si anave dividit lo senyal. Edix que sempre ha enat dividit dit senyal de les Planes e quant en les partions de les Planes y de la Real no les sab ni si arriben al Puig de la Agulla o noy arriben no seber res mes.

E aquí matex fone pres en jurament Martí Galmes de dita Vila si sabia les fites entre les Planes y la Real e partions de aquelles. Edix dit testimoni no sceber mes fites de la sobre dita del Cabassers e no sceber les partions de les Planes y de la Real.

Mes fone interrogat dit testimoni si sabia la senyal del bestiar de les Planes si anave dividit lo dit senyal del bestiar de les altres possessions. E dix dit testimoni que si que anave dividit lo senyal del dit bestiar de les Planes empero no sab fins ahont se asten les Planes ni la Real.

Item aquí matex fone interrogat y pres en jurament Bart.^o Beusa tareu de dita vila si sabia les fites que fan partio entre les Planes y la Real edix dit testimoni que no sab mes fites que la sobre dita fita dels Cabassers y no sab les partions de les Planes y de la Real.

Mes fone interrogat dit testimoni si sabia la senyal del bestiar de les Planes que enas dividit de les altres possessions. Edix dit testimoni que si que ha enat dividit la senyal de les Planes empero no sab les partions de les Planes y de la Real empero que sab quant encorralaven lo bestiar de les Planes encorralaven fins lo Puig de la Agulla y del Pelech.

E lo matex dia hora tarde de lo dit honorable lochtinent de balle mana a les sobredites parts que dins deu dies proxime del die present en avant comptadors que aporten tots los actes, defensions y testimonis altrement se provehira per justisia aliter.

Et die tertia mensis augusti anno a nat. Domini millesimo quingentesimo octuagesimo. Comparuit magnificus Franciscus Michael Ballester et obtulit suam partem altercationis inferius inscriptis sequentia nec non depossuit instrumentum sue possessionis dicte la Subirane inferius exhibitum.

Retgint lo magch. Senyor Francesc Miquel Ballester en scrits la sua part de altercatio aguda en lo Mag. Sor. Miquel Luis Togores sobre la delma de la Cavaleria de les Planes y lo delma la possessió de la Real qui es abadiat.

Primerament diu y exposa esta part sobre la pretencio de la fita del Puig la qual preten dita part altre que la Real abasta fins allí es tot lo contrari com dita fita no tingue capsalera a une part y altra, es clar y cert ques fita de la partio de la possessio de les Planes y de la possessio de aquesta part dita la Subirana com mes largament es de veure ab una altra fita demunt del bosch de la Vadella la qual se refer en dita fita del dit Puig y mes dita fita va a altres fites fins al pas de Verger qui es prop de la aygua del moll de les planes y aquí fineix la partio de la possessió de dites les Planes y possessió de la Subirana del dit Sor. Ballester.

(continuarà)

Instrument tradicionals de mallorca

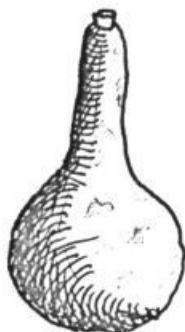
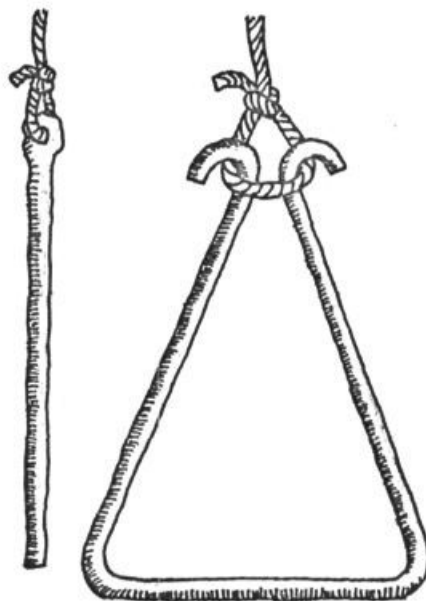
m. galmés i j. cortès

FERREGUINS

Es un ferret vinclat més prim que un llapis; els caps s'hi solen fer ornaments (un cop de mall i quatre unglades).

Qualsevol ferrer vos ne pot fer uns. Quan se topen els dos caps del ferro no s'han de tocar perquè no vibrarien.

Els ferreguins se subjecten per la part de dalt amb una cordeta i se fan sonar amb un bocinet de ferro dels seu mateis gruix i d'un poc més d'un pam de llargària; a un cap d'aquest ferret s'hi passa un fil per penjar-lo quan no el fan servir.

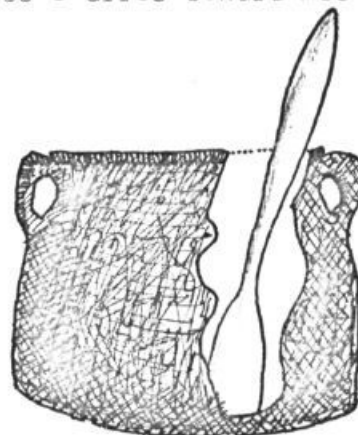
ZACA-ZACA (o maraca)

Una carabasseta seca amb els pinyols dedins va de primera. S'hi peguen tocs - damunt amb la mà plana o amb els dits, o bé s'agafa pel cap prim (si és una carabassa de pelegrí) i se sacsa.

Si hi feis un foradet i hi posau maquets, lleties o arròs sonarà més fort.

OLLA I CULLERA

Un ritme de festa i xaranga és el frec d'una cullera per dins una olla, com que remenar el bol - lit.

BOTELLA

UN altre objecte que com l'olla i la cullera no són pròpiament musicals però usats freqüentement com a tals, és sense cap mena de dubte la botella; aquesta ha d'ésser gratel·losa o rasposa - de palo o d'anís - per fer-la sonar se rasca amb una cullera, una canya o un ferret.

"premsa forana"

El darrer diumenge d'octubre, nombrosos col.laboradors de la "Premsa Forana" es reuniren a Sant Joan, convidats per la revista local, la qual commemorava el 10è aniversari del seu naixement i la publicació del número 100.

La diada va començar amb la rebuda a l'Ajuntament i la inauguració d'una exposició. A l'acte van parlar el president de la "Premsa Forana", Santiago Cortès; el batle de Sant Joan; en Lluís Alemany, estudiós de la premsa; i el director de la revista "Sant Joan", Carles Costa. L'exposició constituïa una mostra, muntada amb retalls de cada una de les publicacions integrades en l'associació de la "Premsa Forana".

Després es va visitar el santuari de Consolació, on s'hi va fer també la reunió normal de treball. Durant la reunió s'acordà admetre dues noves publicacions dins l'associació: "Robines", de Binissalem, i "Diari de Buja". Aquesta darrera, publicada per l'Obra Cultural de Búger, pren el nom d'un periòdic que es va publicar en aquell poble el segle passat. Quedà ajornada la decisió sobre la incorporació d'"Esportiu Comarcal", de Manacor, perquè és una publicació de temàtica més reduïda. Del tema es parlarà en una altra trobada.

S'acordà oferir ajuda a "Es Puput", de Llubí, el qual passa, segons el seu representant present a la diada de Sant Joan, per un mal moment econòmic, amb un perill seriós de desaparició. Se cercaran sistemes menys costosos per a la seva impressió.

A continuació el "Dijous" proposà un cap de redacció per a "Sa Mòpia" : en Joan Guasp. "Sa Mòpia" vol ésser una publicació feta, en col.laboració, per totes les revistes de l'associació. El primer número podria sortir ja a finals de desembre o principis de gener.

A la reunió es parlà d'altres temes: el programa que Ràdio Popular dedicarà a la "Premsa Forana", la donació del Consell de cent cinquanta mil pessetes... A principis de desembre es farà la propera trobada.

A la tarda visitarem el Museu parroquial, i tot acabà amb una festa de balls populars, a la qual participà gent vinguda de diferents pobles. Un dels grups participants va ésser el "Card en Festa".

P. J. Llull

C. D. CARDASSAR

Desde estas líneas, que deseamos sean mensuales, daremos información de la marcha del equipo y Club, y más aún cuando en estas fechas las vivimos como de euforia futbolística, por esto la Directiva hará cuanto esté en su mano para que así continúe.

A este Club le faltan palabras de agradecimiento: al Ayuntamiento, a D. Jaime Llinás y a todo socio y jugador por la colaboración y apoyo que le van prestando. Gracias a ellos ha sido posible este terreno de juego, que si bien es verdad el primer beneficiado es el C.D. Cardassar, indirectamente se beneficia el pueblo entero, presentando un terreno poco más o menos en condiciones para la práctica del deporte.

Para los no practicantes, tenemos estas tardes sabatinas y domingueras, donde unos admiran a sus nietos, otros a sus hijos, y la mayoría a sus deportistas, que gracias a ellos y su buen hacer, han sabido proporcionar la afición al fútbol, tan arraigada, pero caída en letargo dentro del pueblo de San Lorenzo.

A juzgar por los resultados obtenidos en estas pasadas jornadas, podemos augurar al Cardassar entre los punteros de esta II Regional y principalmente en nuestro feudo, se cortan coletas a todos los visitantes, por muy gallitos que se presenten. Así tenemos un 5 a 1 al Génova, que se presentaba imbatido, y un 3 a 1 al co-lider Sineu, uno de los mejores equipos que nos han visitado, que después de inaugurar el marcador vió como se colaban tres balones en su portería de tres tremendos trallazos a cargo de Soler, Ferrer y Nadal.

A los que también defendieron los colores esta pasada temporada, se les ha reforzado de fuera, con Ferrer y la repesca de Nadal, dando una mayor movilidad al equipo y aumentando su capacidad goleadora.

M. Sureda

ALFA

màquines de cosir

LA EQUITATIVA

assegurances

b. polít

AMNISTIA INTERNACIONAL és un moviment mundial, independent de tot govern, partit polític, ideologia, interès econòmic o credo religiós. Com a tal, té un paper específic dins el conjunt d'entitats diverses que treballen en la defensa i promoció dels DRETS HUMANS.

En el centre de totes les seves activitats, hi col·loca els PRESOS:

- Cerca l'alliberació d'homes i dones empresonats a qualsevol part del món per mor de les seves conviccions, color, sexe, origen ètnic, idioma o religió, sempre que no hagin recorregut a la violència o no l'hagin promoguda.
- Propugna la realització de judicis, expeditis i imparcials, per a tots els presos polítics; i treballa en la defensa d'aquelles persones que han estat detengudes sense una formulació de càrrecs o que no són duites a judici.
- S'oposa, sense cap excepció, a la imposició de la pena de mort, a la tortura i a tota pena o tracte cruel, inhumà o degradant que s'imposi a qualsevol pres.

AMNISTIA INTERNACIONAL actua d'acord amb la Declaració Universal de Drets Humans de les Nacions Unides (ONU) i amb altres convenis internacionals. Mitjançant el treball pràctic en la defensa dels presos, les categories dels quals estan incloses en els seus objectius, Amnistia Internacional participa en el foment i protecció dels Drets Humans en les esferes civil, política, econòmica, social i cultural.

AMNISTIA INTERNACIONAL compta amb més de dos mil grups d'adopció de presos, seccions nacionals en 39 països d'Àfrica, les Amèriques, Àsia, Europa, Oceania i Orient Mitjà; i subscriptors i simpatitzants en altres 86 països. Cada grup d'adopció treballa, com a mínim, en favor de dos presos de consciència de països que no siguin el seu propi. La selecció d'aquests països és equilibrada geogràficament i políticament a fi d'assegurar la imparcialitat dels procediments. La informació sobre els presos i les violacions de Drets Humans surt del departament d'investigació d'Amnistia Internacional, a Londres.

AMNISTIA INTERNACIONAL té categoria consultiva a les Nacions Unides (ECOSOC), UNESCO i el Consell d'Europa; manté relacions de treball amb la Comissió Interamericana de Drets Humans de l'Organització d'Estats Americans (OEA); i és membre del Comité Coordinador de l'Oficina per a la Ubicació de Refugiats Africans de l'Organització d'Unitat Africana (OUA).

AMNISTIA INTERNACIONAL es finança amb subscripcions i donacions dels seus afiliats en tot el món. Per salvaguardar la independència de l'Organització, totes les aportacions són controlades estrictament per directrius establertes pel Consell Internacional d'Amnistia Internacional, que publica anualment un informe de despeses i d'ingressos.

AMNISTIA INTERNACIONAL té un grup d'adopció a Mallorca, el qual treballa des de fa algun temps en la defensa i promoció dels Drets Humans, en particular de presos polítics de la República Democràtica Alemanya i d'Argentina. Per a qualsevol informació, adreçar-se a:

AMNISTIA MALLORCA
Carrer Joan Munar, 14-1er.
Telèfon: 25 37 84
Ciutat de Mallorca -4-

SERVICIO DE PSICODIAGNÓSTICO Y ORIENTACION

GABRIEL GENOVART SERVERA

PSICOLOGO Y PEDAGOGO

- Diagnóstico y tratamiento de las dificultades de aprendizaje y retraso escolar.
- Problemas emocionales de la niñez y la adolescencia.
- Exámenes psicotécnicos y orientación profesional para estudiantes de EGB, BUP, COU y FORMACION PROFESIONAL.
- Servicio de información al estudiante.

C/. Santo Cristo, 10

MANACOR

T. 55 07 88

darrera plana

FLOR DE CARD Bolletí-revista del Card, Centre Cultural de Sant Llorenç des Cardassar, c/. Mn. Galmés, 67
 Número 51. Octubre de 1980.
 Dipòsit legal 765-73
 Director: Bartomeu Domenge i Amer.
 Cap de redacció: Josep Cortès i Servera.

TAULA

Portada	O si o no!	Josep Cortès
2	Parlem de política	Josep Cortès
4	El temps lliure	Guillem Pont
10	Espipellades	Josep Cortès
11	Beguem	B. Matamalas
12	Costums	Francesc Clapés
13	Cartes	Josep Cortès
14	Poesia	Pere Orpí
15	Història	Ramon Rosselló
17	Instruments tradicionals	M. Galmés
		J. Cortès
18	Prensa Forana	P. J. Llull
18	C. D. Cardassar	M. Sureda
19	Amnesty International	
20	Si lleu...	M. G.
21	Darrera plana	

COL.LABOREN Difusió: Guillem Quina i Elisabet Nicòlau.
 Tresoreria: Guillem Quina.

NOTA Els articles apareguts en aquesta revista únicament expressen l'opinió dels seus propis autors.

